

KIRKKO KESKELLÄ

■ Soili Mustapää

KAUKASUSTA *Matkakertomus* *Georgiasta*

Kiipeän pitkin jyrkkää, kuivuneen vuoristojoen uomaa. Kivenlohkareet vaikeuttavat liikkumista. Hiki valuu no-roina selkääni pitkin ja väsymys painaa jalkojani. Aurin-ko paahtaa täydeltä terältä ja kipuaminen tuntuu loput-tomalta. Katselen ympärilläni puuskuttavia englantilaisia ystäviäni ja kevyin askelein astelevia georgialaisia isäntiä ja mietin, miten ihmeessä olen tähän tilanteeseen joutunut? Mikä sai minut ryhtymään tällaiseen hankkeeseen?

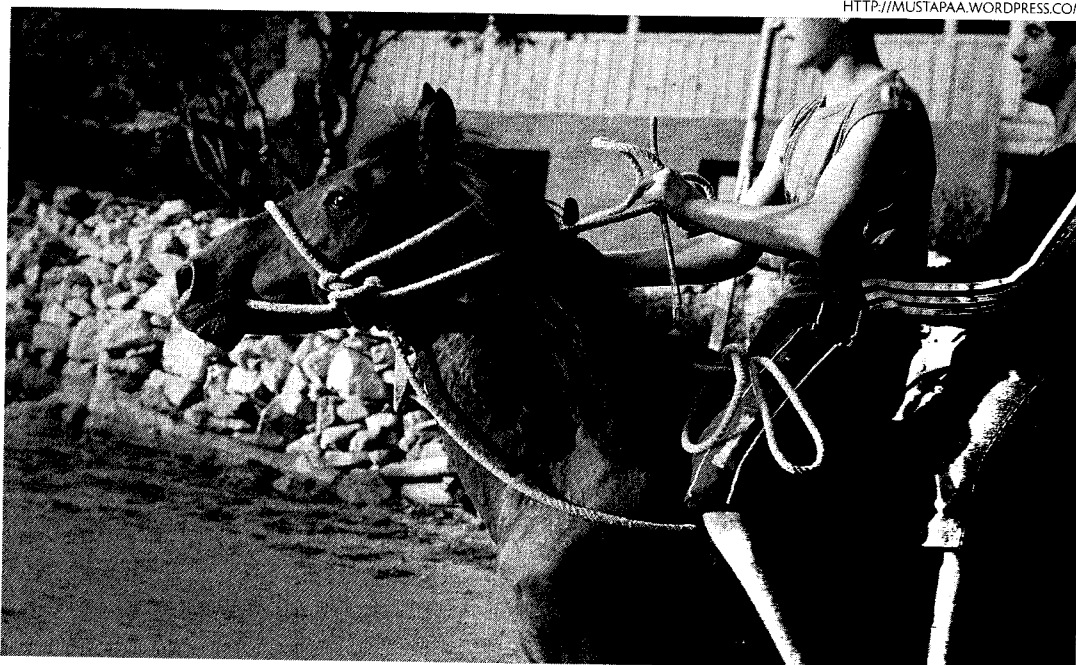
Georgia on maa, jota on pitkään pidetty maailman syrjäseutuna. Olin nähnyt huikeita valokuvia Kaukasus-vuoriston maisemista sekä georgialaisista kirkoista ja niiden freskoista. Maan salaperäisyys kiehtoi minua ja olin jo pitkään haaveillut kuvausmatkasta Kaukasuk-selle. Kun kuulin brittiläisten, laulua harrastavien ystävieni tekävän matkan vuoristoalueelle, en empinyt vaan ilmoittauduin mukaan.

Lensin matkakumppanini kanssa Air Balticin siivin yölennolla Helsingistä Tbilisiin, jossa kohtasimme

aamalla kansainvälisen matkaseurueeseemme. Jatkoimme jo saman päivän iltana yöjunalla Zugdidiin. Junamatka oli varsinainen elämys. Kilometrejä taittui vain reilut kaksisataa, mutta matka kesti yli seitsemän tuntia. Keskilämpötila Georgiassa on heinäkuussa noin 40 astetta ja junan neljän hengen makuuvaunussa ei toiminut ilmastointi – henkilö, jonka piti asiasta vastata, oli nukahtanut jonnekin. Lämpötila nousi matkan aikana huippulukemiin. Vietimme yön kuin saunan löylyn lämmössä, hikisinä, unen ja valveen rajamailla.

Aamuvarhaisella Zugdidiin saavuttuamme kulkuvä-lineemme vaihtui pikkubussiin ja siitä eteenpäin matka oli yhtä jännitysnäytelmää. Georgian kivikkoiset vuoristotiet ovat Euroopan vaarallisimpia: maanvyörymät, sateet, maanjäristykset ja ajotielle tippuvat kallonlohka-reet ovat arkipäivää. Satojen metrien pudotukset alkavat usein heti tien reunasta, muutaman kymmenen sentin päästä auton renkaista – ja suojakaiteita teillä ei ole.

[HTTP://MUSTAPAA.WORDPRESS.COM](http://mustapaa.wordpress.com)

Tietöitä on kaikkialla – vaikutti toisinaan siltä kuin koko Georgia olisi yhtä suurta tie- ja rakennustyömaata. Georgianlainen liikennekulttuuri on lähes uhkarohkeaa. Liikenteessä ajetaan kovaa, ohituksia ja sivutuksia tehdään täpärisissä paikoissa, jokainen yrittää ehtiä ensimmäiseksi. Ajoneuvojen kunto on hiukkasen niin ja näin. Lisäksi teillä kulkee vapaana liikkuvia kotieläimiä. Lehmät eivät yleensä tee äkkiliikkeitä ja siksi niiden kohdalla ei ole tarvetta hiljentää lainkaan vauhtia. Bussinkuljettajamme rohkea ajotapa sai meidät kokemattomat matkalaiset rukoilemaan kiihkeästi koko bussimatkan ajan. Toisaalta hän sai myös runsaat kättentaputukset kammettuaan autonsa onnistuneesti läpi mitä uskomattomimpien, käytännössä täysin ajokelvottomien maastokohtien. Pääsimme kuin pääsimmekin loppujen lopuksi iltpäivällä päämääräämme, Lakhushdin kylään, joka sijaitsee Svanetissa, ylhäällä Kaukasus-vuoristossa.

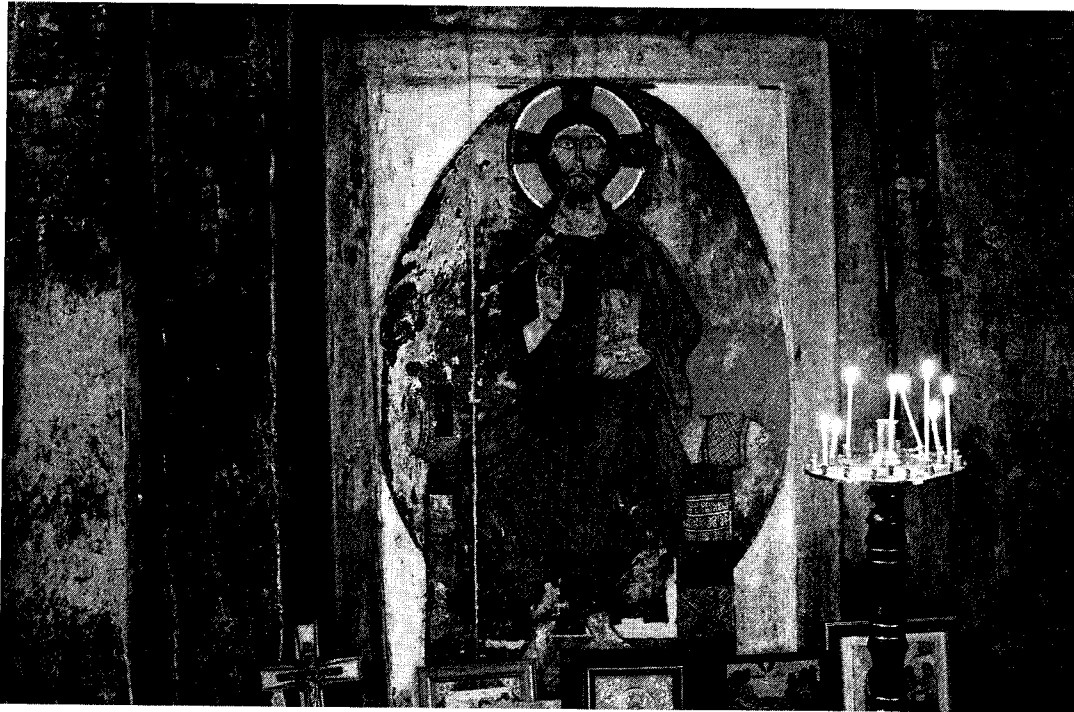
Olemme matkalla vuotuisen juhlaan, joka on iki-aiikaista traditiota. Juhla järjestetään vuoren huipulla sijaitsevalla, ehkä tuhat vuotta vanhalla, Pyhän Ylienkeleli Gabrielin kirkolla. Koskematon aarnimetsä ympärillämme kuuluu kirkolle. Näen muutamia kantoja ja kuulen, että ne ovat pyhiä kantoja - nuo puut on kaadettu pelkääntään kirkon tarpeisiin. Yhtäkään puuta tai edes oksaa ei saa muuten taittaa pyhän metsän alueelta.

Uusi ystäväni Tamar näkee uupumukseni. Hän pysäyttää rinnettä laukkaavan ratsastajan ja kehottaa minua hyppäämään ratsun selkään. En ole koskaan ratsastanut

edes tasaisella maalla. Nouseminen satuloimattoman hevosen selkään ja ratsastaminen jyrkällä vuorenrinteellä tuntuu aivan liian haastavalta, ellei peräti pelottavalta. Saan yllättäen uutta puhtia ja haluan ehdottomasti jatkaa matkaa omin jaloin. Päätäväisen kohteliaasti kieltäydyin ystävällisestä avuntarjouksesta. Ystäväni tarjoaa itse veistämänsä vaelluskeppinsä minulle. Otan sen kiittolisena vastaan ja huomaan, että keppi tosiaan helpottaa kulkua.

Pölyiset matkalaukut pakattiin pikkubussista ulos. Kylässä asuu 17 perhettä, yhteensä noin 60 henkeä. Kylän talot sijoittuvat lentopallokentänakin toimivan keskusaukion ympärille. Kohtaamamme näkymä oli suorastaan raamatullinen - kylän keskellä on pieni ortodoksisirkko, jota ympäröi kyläläisten hautausmaa. Hautuumaan muurin kupeessa kasvaa suuri puu, jonka katveeseen koko kylä oli kokoontunut vastaanottamaan meitä. Aukion laidassa on puinen eläinten juottokaukalo ja siihen johdettu, vuorilta taukoamatta virtaava kirkas ja kylmä vesi valuu yli äyräiden. Aukion juomapaikalla sammuttavat janonsa koko kylän väki sekä myös lehmät, hevoset ja muut eläimet. Kylän naiset ja tytöt hakevat sieltä aamuisin juomaveden koteihin.

Hajaannuimme ja majoituimme eri perheisiin. Svanetilaisille vieras on lahja Jumalalta. Monet kyläläiset olisivat halunneet majoittaa seurueemme jäseniä, mutta heillä ei ollut siihen mahdollisuutta. Useimmat kodit ovat hyvin vaatimattomia ja pieniä. Joissakin on pelkkä maallattia. Kylän asukkaista vain viisi käy palkkatöissä. Siitä

huolimatta he ovat ylenpalttisen vieraanvaraisia, nytkin he olivat kutsuneet meidät mukaan ylihuomisiin juhliin.

Lammas on kuljetettu vuorelle jo aamulla. Miehet tulevat varhain paikalle valmistelemaan juhlaa. Kirkon piipusta nousee savu. Minua kehoitetaan astumaan kirkon matalasta ovesta sisälle. Kietaisen huivin hiuksiini ja käyn peremmälle. Yllätyksekseni on suuri, kun huomaan astuneeni savupirttiin, jossa miehet valmistavat avotulella lammassaslikkeja. Savupirtti toimii pienen kirkon eteistilana, salina ja keittiönä. Paikassa järjestetään häättilaisuuksia ja kuulen, että myös munkit käyvät täällä usein. Kyläläiset ovat saaneet papilta luvan juhlan järjestämiseen. Joku kylän vanhemmista on hakenut munkeilta kirkon avaimen.

Savupirtin nurkassa on puisia, kirkollisissa menoissa käytettäviä puukuppeja. Niitä on tarkoitus käyttää tänäänkin ja sen vuoksi kupit lähetetään pihalle puhdistettaviksi. Miehet ovat kantaneet vuorelle kanistereittain vettä, josta osa käytetään kuppien tiskaamiseen.

Edessäni on vielä kapeampi ja matalampi sisäänkäynti. Saan käteni tuohuksen ja astun täpötäyteen kirkkoon. Meitä on siellä kymmenkunta. Tuohusten liekkien valossa näen kirkon uskomattoman kauniit ja taidokkaat freskot. Ne ovat selkeästi hyvin vanhoja, ehkä yhtä vanhoja kuin itse kirkkokin – tuhannen vuoden takaa! Miehet ovat polvistuneina alttarin eteen ja kirkossa on hyvin harras tunnelma. Lähes pilkkopimeää seinävierustaa kiertää

kivipenkki ja liityn sillä istuvien naisten seuraan.

Ateriamme eli lammassaslikit, salaatti ja tuore leipä, on katettu kirkon pihalle pitkille liinoille. Istumme tukkien ja pölkkyjen päällä. Koko kylä on saapunut paikalle ja iloinen puheensorina kuuluu kaikkialta. Ruokaryyppyjä, joista ei voi kieltäytyä, tarjotaan palanpainikkeeksi. Juoma osoittautuu olevan paikallista pontikkaa. Kanisteri kiertää aikuisten keskuudessa nopeasti ja vuoro osuu usein etenkin meidän vieraiden kohdalle.

Ruokailun jälkeen nuoret telmivät ja painivat ruohikolla. Täällä ihmiset ovat hyvin fyysisiä lapsesta lähtien. Monet pelaavat erilaisia tikku- ja nokkeluuspelejä. Osa lapsista kirmaa satulattomilla hevosilla pitkin munkkien keljoille johtavaa metsäpolkua. On laulun ja tanssin aika. Keräännymme piiriin ja laulamme yhdessä ortodoksisia hymnejä. Niitä seuraavat georgialaiset kansanlaulut ja tanssimme piirissä, niin lapset, aikuiset kun vanhuksetkin.

Juhla kesti useita tunteja. Iltapäivällä, hyvissä ajoin ennen pimeän tuloa, lähdimme laskeutumaan vuorelta. Mieleeni painui unohtumaton ja aurinkoinen päivä vuoren huipulla, pyhän aarnimetsän ympäröimällä kirkkomaalla. Ja mikä ihaninta, seikkailu oli vasta alkamassa! ■

Soili Mustapään valokuvanäyttely *Taipumaton Georgia* on nähtävissä Aschan Café Jugendissa (Pohjoisesplanadi 19, Helsinki) 1.-31.12.2011.